



CALENDAR TEATRAL

MAI

3 mai – 110 ani de la nașterea lui **Mihail Afanasievici Bulgakov** (m. 10 martie 1940), autor de piese de teatru (*Zilele Turbinilor*, *Fuga*, *Cabala bigoților*), de romane cu implicații dramatice (*Garda albă*) și parodice (*Romanul teatral*). *Maestrul și Margareta*, care reia tema faustică, a fost dramatizat și jucat cu uriaș succes la Teatrul Mic din București (1980), în regia Cătălinei Buzoianu, cu Ștefan Iordache și Valeria Seciu în rolurile principale.

– se împlinesc 7 ani de la trecerea în neființă a marelui actor român de teatru și film **George Constantin** și 68 de la naștere. De neuitat în *Voiniți*, *Lopahin*, *Pietro Gralla*, *Karamazov*, *Iona*, *Regele Lear*, *Petru Rareș* etc. Apreciat de critică pentru inegalabila calitate „de a încorpora idei filosofice”, „de a plasticiza universuri fabuloase”, „de a abstractiza un destin”, „de a fi istoria gânditoare asupra ei înseși”, pentru a fi fost pe scenă pasionat și cerebral totodată, pentru expresivitatea mișcării, dar și a imobilității, și – lucru rar menționat când e vorba de creația scenică – pentru neobișnuita forță a privirii sale.

5 mai – 150 de ani de la nașterea lui **Ermene Novelli** (m. 29 ianuarie 1919), cel mai mare actor italian al epocii sale și probabil unul dintre cei mai importanți ai lumii. Adulat în toată Italia în roluri comice, recunoașterea ca actor tragic (în *Hamlet*, *Othello*, *Constructorul Solness*, *Rața sălbatică*, *Strigoii*) o obține în străinătate. „Casa Goldoni”, ambițios proiectată de el pe tipicul „Comediei Franceze”, eșuează după câțiva ani de existență. O parte din critică – în special Silvio d’Amico – i-a reproșat familiaritatea cu publicul și abandonul total al formalismului în recitare. Succesul maxim îl obține când dramaticul și comicalul se îmbină, ca în *Shylock*, al cărui text a fost adaptat de Novelli însuși. 68 de ani de viață și aproape 60 de teatru.

6 mai – 40 de ani de la moartea lui **Lucian Blaga** (n. 9 mai 1895), poet, eseist, memorialist, dramaturg și filosof român de marcă. Teatrul său are un

George CONSTANTIN
în *Iona* de Marin Sorescu



pronunțat caracter expresionist: *Zamolxe – mister păgân*, *Tulburarea apelor*, *Cruciada copiilor*, *Avram Iancu*; *Daria* – dramă psihologică de familie, cu reverberații freudiene. Dintre piesele pe tema jertfei creatorului de frumos, *Meșterul Manole* este cea mai izbită din literatura română, prin adâncimea sensurilor mitului și sporirea importanței date personajului feminin.

- 14 mai** – 130 de ani de la nașterea lui **Caton Theodorian** (m. 8 ianuarie 1939). Dramaturg și prozator, membru fondator și primul președinte al Societății Autorilor Dramatici Români. A scris mai multe piese de teatru, dar numai comedia *Bujoreștii* (1916) s-a bucurat de oarecare succes în epocă.
- 17 mai** – 110 ani de la nașterea lui **Emil Isac** (m. 25 martie 1954), poet simbolist, gazetar și dramaturg. Poemul dramatic de factură simbolistă *Maica cea tânără*, „dramoletă neo-romantică într-un act”, este considerată de I.L. Caragiale „o strălucită promisiune”.
- 21 mai** – se împlinesc 40 de ani de la premiera spectacolului ***Cum vă place*** de Shakespeare (regia Liviu Ciulei) la Teatrul „L.S. Bulandra”, cu Clody Bertola în rolul *Rosalindei*. Viu controversat la vremea lui, spectacolul constituie un moment de referință pentru dezvoltarea teatrului românesc.
- 25 mai** – 320 de ani de la moartea lui **Calderón de la Barca** (n. 1600), unul dintre cei mai mari dramaturgi ai lumii, autor de comedii și *autos sacramentales*. Dintre cele aproximativ 120 de comedii, de amintit *Prințul constant*, *Viața e vis*, *Alcadele din Zalamea*. Poet exclusiv catolic, chiar și în teatrul profan, el reliefează piedicile pe care sufletul le întâlnește în aspirațiile lui cele mai nobile. Stilul său este baroc, supraîncărcat cu elemente decorative (deși mai sobru în episoade decât Lope de Vega), și cu o pronunțată tendință spre hiperbolizare în cântarea sentimentelor cavalierești. Unii critici îi reproșează lirismul manierist, care însă era al epocii.
- 28 mai** – 30 de ani de la moartea lui **Jean Vilar** (n. 25 martie 1912), actor și regizor francez. În 1947 fondează Festivalul de la Avignon. Ca director al Teatrului Național Popular (1951–1963), Vilar formează o trupă excelentă, din care făcea parte și celebrul actor de film Gérard Philipe. Astfel, T.N.P. devine o instituție de mare influență în viața culturală națională, încât i se conferă în 1959 un statut egal cu al Comediei Franceze. În ultimii ani de viață, Vilar montează spectacole de teatru și operă prin toată Europa. De neuitat rămân spectacolele din repertoriul clasic francez (*Dom Juan* de Molière, *Cidul* de Corneille) și contemporan (Bertolt Brecht, Sean O’Casey).

IUNIE

- 2 iunie** – 185 de ani de la nașterea lui **C.A. Rosetti** (m. 8 aprilie 1885), un stâlp al începuturilor teatrului românesc: actor amator, traducător și cronicar dramatic, Director general al Teatrelor și Teatrului Național din București (1859–1860).

3 iunie – în urmă cu 40 de ani a încetat din viață **Alice Voinescu** (n. 10 februarie 1885), estetician și filosof, eminentă profesoară de istoria teatrului universal.



I se datorează prima monografie românească dedicată lui Montaigne și volumul *Aspecte din teatrul contemporan* în care analizează câteva probleme majore ale teatrului interbelic. *Jurnalul* ei, publicat abia în 1999, conține – pe lângă date despre existența acestei extraordinare femei – informații prețioase despre viața culturală a epocii. În 1946 îi apare *Eschil* – model de abordare, înțelegere și interpretare prin modernizare a operei dramaturgului antic.

6 iunie – 130 de ani de la nașterea lui **Nicolae Iorga** (ucis în 27 noiembrie 1940), mare istoric, important om politic, memorialist, gazetar și dramaturg. Debutul îl constituie o lucrare despre *Năpasta* lui Caragiale; a scris peste 50 de piese, dintre care semnalăm: *Un domn pribeag*, *Doamna lui Ieremia*, *Frumoasa fără trup*, *Doamna Avezeanu*, *Constantin Brâncoveanu*, *Fratele păgân*, *Cantemir Bătrânul*; a făcut traduceri pentru și a scris despre teatru.

– 55 de ani de la moartea dramaturgului german **Gerhart Hauptmann** (n. 15 noiembrie 1862). Se remarcă printr-un studiu amănunțit al mediului rural tradițional, dublat de o predilecție pentru analiza psihologică a personajelor tarate, marcate de ereditate sau libidou. Cele mai cunoscute piese ale sale sunt *Țesătorii*, *Clopotul scufundat*, *Căruțașul Henschel*, *Blana de biber*. Premiul Nobel (1912).

9 iunie – 110 ani de la **primul turneu teatral internațional românesc**. Succes – de critică, nu și de public – cu *Hamlet* la Viena, cu Grigore Manolescu în rolul titular, Aristizza Romanescu (*Ofelia*) și Iancu Petrescu (*Actorul*) – de la a cărei naștere se împlinesc 150 de ani – și *Romeo și Julieta*. Trupeii românești i s-a propus continuarea turneului la Berlin, Paris și Londra, dar a fost nevoită să refuze din motive pecuniare.

21 iunie – 75 de ani de la nașterea scenografei **Adriana Leonescu**. Cea mai mare parte a activității sale este legată de Teatrul Mic. Colaborări în câteva țări europene. Semnează scenografia multor piese clasice și moderne. Remarcată de critica de specialitate pentru rezolvările personalizate și înalta cultură teatrală.

Daria DIMIU

Institutul de Istoria Artei „George Oprescu“



Aristizza ROMANESCU
în rolul *Ophelia* din **Hamlet** de Shakespeare